

Oppsummering av Kommunelederundersøkelsen 2010 - Hva mener kommunale ledere om bosetting og integrering av flyktninger?

For å nå målsettingene om rask bosetting og vellykket integrering er IMDi avhengig av å få tilbakemeldinger fra de kommunale lederne. Derfor, for tredje år på rad, har IMDi spurt kommuneledere om hva de mener om bosetting og integrering av flyktninger.

Anmodningsnivået har endret seg i løpet av det siste året. Høsten 2009 anmodet IMDi 325 kommuner om å bosette 11 500 flyktninger i løpet av 2010. 1 995 av disse var enslige mindreårige. På grunn av reduksjon i ankomsttallene, ble dette måltallet redusert til 6 700. Denne reduksjonen fant sted i mai 2010. Høsten 2010 anmodet IMDi 287 kommuner om å bosette 6 600 flyktninger i 2011, inkludert 926 enslige mindreårige

Dette notatet gjengir hovedfunn fra undersøkelsen. Når det er relevant, blir funnene sammenliknet med 2009-resultatene og presentert på regionsnivå. Resultatene som her blir presentert er basert på kommunelederne sine svar. I den siste delen av rapporten presenteres også svarfordelinger på kommunenivå.

Kort oppsummert er resultatene som følger:

- Nesten 6 av 10 kommunale ledere mener at anmodningsnivået er på riktig nivå.
- Tilgang på boliger er den faktoren som flest kommuneledere (7 av 10) mener gjør det vanskeligere å bosette flere flyktninger.
- Kapasiteten i det kommunale tjenestetilbudet, tilgang på boliger og størrelsen på de statlige tilskuddsordningene fremholdes som de viktigste forutsetningene for at kommuner skal bosette enslige mindreårige flyktninger.
- Kun 3 av 10 kommunale ledere mener at integreringstilskuddet for voksne er tilstrekkelig, sammenliknet med 4 av 10 i 2009 og 5 av 10 i 2008.
- Kun 1 av 5 kommunale ledere oppgir at økning i integreringstilskuddet for enslige voksne vil påvirke kommunens vilje til å bosette flere enslige voksne flyktninger.
- Færre enn i fjor mener at den statlige refusjonen av barnevernsutgifter og den samlede størrelsen på tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger er mindre enn tilstrekkelig.
- En fjerdedel av kommunelederne sier at kommunen deres har et resultatmål på introduksjonsordningen.
- • Nesten 6 av 10 kommuneledere har et samarbeid med frivillige organisasjoner om aktiviteter for deltakerne i introduksjonsprogrammet og de fleste mener at samarbeidet er godt.

Metode

1 007 ordførere, rådmenn, stabs- og økonomisjefer fra 420 kommuner ble intervjuet i forbindelse med undersøkelsen. I 395 kommuner har ordfører og/eller rådmann blitt intervjuet, og til sammen har kommuneledere i 98 % av norske kommuner deltatt i undersøkelsen. 890 kommuneledere gjennomførte undersøkelsen på e-post, mens 117 ble intervjuet over telefon. Datainnsamlingen ble gjennomført av Comte Analysebyrå i perioden 16. november til 16. desember 2010.

Flesteparten mener at anmodningen for 2011 er på riktig nivå

Totalt er kommunene anmodet om å bosette 6 600 flyktninger i 2011, mens anmodningen for 2010 gjaldt 11 500 flyktninger. 287 kommuner mottok anmodning for 2011 mot 325 kommuner for 2010.

Kommuner som er anmodet om å bosette i 2011 ble spurt om anmodningen er på riktig nivå. Over halvparten, 57 %, mener at anmodningen er på riktig nivå. Det er 14 prosentpoeng høyere enn i 2009. 3 av 10 mener at anmodningen gjelder for mange flyktninger i forhold til kommunes kapasitet. Det er en nedgang på 22 prosentpoeng sammenliknet med 2009-resultatene. Vi ser følgelig en positiv utvikling. Dette er kanskje å forvente gitt reduksjonen i volum.

Fordeler vi svarene på IMDi regioner, ser vi at det er stor variasjon i vurderingene av anmodningsnivået. 47 % av kommunale ledere i region IMDi Øst opplever at IMDi har anmodet dem om for mange flyktninger; 17 prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Kommuneledere i IMDi Midt-Norge og IMDi Nord er i større grad fornøyde. Henholdsvis 71 og 67 % av disse mener at anmodningen for 2011 er på riktig nivå.

Comte Analysebyrå har også gjennomført en tilleggsanalyse for å finne ut hvilke faktorer påvirker kommuneledernes vurdering av IMDi anmodningsnivå for bosetting av flyktninger i 2011. Kommunestørrelse og kapasiteten i det kommunale tjenestetilbudet er de to faktorene som har hatt mest påvirkning. Med andre ord, jo mindre kommunen er, jo større er sannsynligheten for å oppgi at størrelsen på anmodningen gjelder for mange. Kommunelederne som vurderer den generelle kapasiteten i tjenestetilbudet som en faktor som gjør det vanskeligere å bosette flyktninger, har desidert høyest sannsynlighet for å oppgi at de mener anmodningsnivået er for høyt. Tilgang på boliger ble også testet, men viste ikke å ha noen betydning for vurderingen av anmodningsnivået¹.

Få vurderer å ha kapasitet til å bosette i 2011 om de hadde mottatt anmodning

De som svarte nei på spørsmål om anmodning for 2011 ble spurt om å vurdere om kommunen hadde hatt kapasitet til å bosette flyktninger dersom de hadde blitt bedt om det. Det gjaldt 225 kommunale ledere.

Kun under en tredjedel, 28 %, svarer positivt på dette spørsmålet, mens over halvparten, 54 %, mener at kommunene deres ikke hadde hatt kapasitet til å bosette i 2011 om de ble anmodet om bosetting.

Tilgang på boliger er fremdeles en flaskehals

De kommunale lederne ble spurt om å vurdere en rekke faktorer om de gjør det lettere eller vanskeligere å bosette flere flyktninger i kommunen.

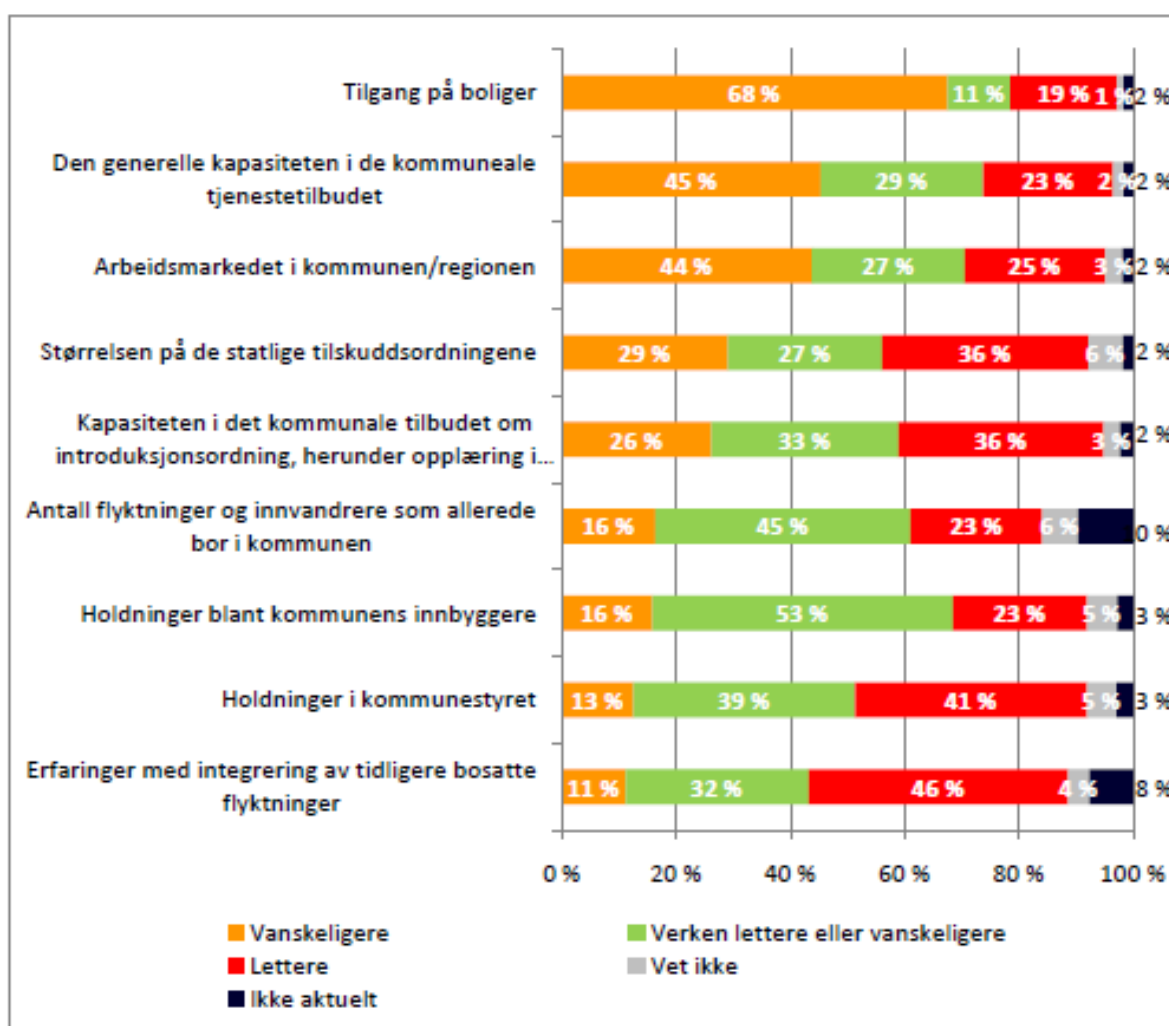
Tilgang på boliger er vurdert som den faktoren som gjør det mest vanskelig å bosette flere flyktninger i kommunen. 67,5 % av respondentene oppgir dette med å svare "vanskeligere" (45,4 %) og "mye vanskeligere" (22,1 %). Både i 2008 og i 2009 var

¹ Les mer om resultatene i notatet "Multivariate analyser – Kommunelederundersøkelsen 2010" skrevet av Comte Analysebyrå (2011), www.imdi.no.

tilgang på boliger den største hindringen i bosettingsarbeidet i kommunene. Etter tilgang på boliger, er den generelle kapasiteten i det kommunale tjenestetilbudet og arbeidsmarkedet i kommunen/regionen faktorer som mange mener gjør det vanskelig å bosette flere flyktninger.

På den andre siden blir erfaringer med integrering av tidligere bosatte flyktninger oppgitt som en faktor som gjør det lettere å bosette flere flyktninger – 46 % av lederne mener det. Erfaringer med integrering av tidligere bosatte flyktninger, størrelsen på de statlige tilskuddsordningene og kapasitet i det kommunale tilbudet om introduksjonsordning er oftere vurdert som faktorer som gjør det lettere/mye lettere å bosette flyktninger. Holdninger blant kommunens innbyggere er en faktor som de fleste mener at ikke påvirker kommunenes bosettingsarbeid – hele 53 % lederne oppgir dette.

Figur 1. Oversikt over kommunale lederes vurderinger av ulike faktorer som gjør det lettere eller vanskeligere å bosette flere flyktninger. N=1007, 420 kommuner.

Ved bruk av multivariate analyser har Comte Analysebyrå forsøkt å undersøke hvilke faktorer påvirker hvorvidt kommunelederne vurderer tilgangen på boliger som en faktor som gjør det vanskeligere å bosette flyktninger. Der er i hovedsak to faktorer som har påvirkning – kommunenes sentralitet og vurdering av arbeidsmarkedet i kommunen. Kommunale lederne fra de mest sentrale kommunene samt

kommunelederne som mener at arbeidsmarkedet gjør det vanskeligere å bosette flyktninger, har størst sannsynlighet for å oppgi at tilgang på boliger gjør det vanskeligere å bosette flyktninger.

Kapasiteten i det kommunale tjenestetilbudet blir en stadig viktigere forutsetning for at kommunene vil bosette enslige mindreårige flyktninger

De kommunale lederne ble spurt om å vurdere de viktigste forutsetningene for at kommunen vil bosette enslige mindreårige flyktninger. Respondentene kunne velge opp til tre svaralternativer.

Tilgangen på boliger trer igjen frem som den viktigste forutsetningen for å bosette enslige mindreårige flyktninger i kommunene. 61 % av lederne mener det i år i forhold til 48 % av lederne i 2009. Flest ledere i kommuner i IMDI Øst, 70 %, fremhever dette som en viktig forutsetning.

Kapasiteten i det kommunale tjenestetilbudet er den nest viktigste forutsetningen. 57 % oppgir dette svaralternativet i 2010, det er en økning på 19 prosentpoeng sammenliknet med 2009-resultatene. Størrelsen på de statlige tilskuddordninger er den tredje viktigste forutsetningen. 51 % av lederne i 2010 mot 45 % i 2009 mener dette.

Fortsatt økende misnøye med nivået på integreringstilskuddet for voksne

I forslaget til statsbudsjett for 2011 er integreringstilskuddet for voksne 581 500 kroner – det er en økning på 7 200 kroner fra 2010. På spørsmål om hvordan kommunene opplever størrelsen på tilskuddet i forhold til utgiftene ved bosetting og integrering i kommunen er det 32 % av de kommunale lederne som mener at tilskuddet er tilstrekkelig i 2010. I 2009 mente hele 6 prosentpoeng flere, 38 %, at tilskuddet var tilstrekkelig, mens i 2008 oppga enda flere, 48 %, at tilskuddet var tilstrekkelig.

I IMDi Nord og IMDi Midt-Norge er det bare 26 % og 27 % som mener at tilskuddet er tilstrekkelig. Mest fornøyde er ledere i kommuner i IMDi Øst og IMDi Sør der 43 %, 11 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet, synes at tilskuddet er tilstrekkelig.

52 %, av ledere i kommuner som er blitt anmodet om å bosette flyktninger i 2011, mener at tilskuddet ikke er tilstrekkelig.

Hvilke faktorer påvirker kommuneledernes vurdering av størrelsen på integreringstilskuddet for voksne? Resultatene fra multivariate analyser peker på betydningen av to forhold – vurdering av arbeidsmarkedet i kommunen og tidligere bosetting av flyktninger. Kommunelederne som vurderer arbeidsmarkedet som en faktor som gjør det vanskeligere å bosette flyktninger samt Kommuneledere som ikke har bosatt flyktninger i løpet av de siste tre årene, har større sannsynlighet for å vurdere integreringstilskuddet som mindre enn tilstrekkelig².

Få mener at økningen i integreringstilskuddet for enslige voksne vil påvirke kommunes vilje til å bosette flere enslige voksne flyktninger

I forslaget til statsbudsjettet for 2011 økes integreringstilskuddet for enslige voksne fra 574 300 til 631 500. I forbindelse med dette stilte vi et spørsmål om økningen i tilskuddet vil påvirke kommunes vilje til å bosette flere enslige voksne.

Kun en av fem oppgir at økningen i tilskuddet vil ha påvirkning. Omtrent halvparten svarer negativt på dette spørsmålet og hver tredje besvarer med "vet ikke".

² Notat "Multivariate analyser – Kommunelederundersøkelsen 2010" skrevet av Comte Analysebyrå (2011), www.imdi.no.

Færre enn i fjor mener at refusjon av barnevernutgifter og den samlede størrelsen på tilskudd er mindre enn tilstrekkelig

Respondentene ble spurt om de synes at den statlige refusjonsordningen av barnevernutgifter og den samlede størrelsen på tilskudd var tilstrekkelig i forhold til utgiftene ved bosetting og integrering av enslige mindreårige flyktninger.

Det er fortsatt få kommunale ledere, 17 %, som mener at tilskuddet er tilstrekkelig. Denne indikatoren er på omtrent likt nivå med fjorårets undersøkelse.

I 2010-undersøkelsen er det færre kommunale ledere som mener at tilskuddet er mindre enn tilstrekkelig; 39 % i 2010 i forhold til 51 % i 2009. Dersom vi ser bare på svarene fra ordførere og rådmenn på dette spørsmålet, så har litt over 40 % av disse svart at de mener at tilskuddet er mindre enn tilstrekkelig.

Samtidig er det mange flere enn tidligere som ikke kjenner til refusjonsordningen godt nok til å kunne svare på dette spørsmålet; 24 % i 2010 mot 5 % i 2009 oppga dette. Det kan begrunnes med utvalgutvidelsen i årets undersøkelse, der 384 flere stabs- og økonomisjefer svarte på spørreskjemaet i 2010.

Få kommuner har resultatmål knyttet til nyankomne innvandrere og rekruttering

IMDi resultatmål for introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere er et mål for hvor stor andel som skal ut i arbeid eller utdanning direkte etter programmet er avsluttet. I 2010 hadde IMDi som mål at 55 % av deltakerne som avsluttet programmet skulle gå direkte ut i arbeid eller utdanning.

Kun en av seks, 17 %, oppgir at de har et resultatmål for introduksjonsordningen slik IMDi definerer det. I tillegg er det 11 % som oppgir at kommunen deres har en annen tidsramme på resultatmålet. Totalt er det 28 % av de kommunale lederne som oppgir at deres kommune har et resultatmål på introduksjonsprogrammet. Dette er en nedgang på 9 prosentpoeng sammenlignet med fjorårets undersøkelse.

Samtidig, er det kun 30 % av lederne som svarer at de ikke har resultatmål for introduksjonsordningen. Det er en nedgang på om lag 9 prosentpoeng sammenlignet med fjorårets undersøkelse. Det kan forklares med at 2009-undersøkelsen manglet definisjon av resultatmålet - dette var opp til respondentene å tolke. Nedgangen kan også henge sammen med at det er en større andel respondenter, 27 % i 2010 mot 14 % i 2009, som svarte vet ikke på dette spørsmålet. I tillegg svarte 15 % av respondentene at dette spørsmålet ikke er aktuelt - kommunen har ikke deltakere i introduksjonsprogram. Dette svaralternativet var ikke tilgjengelig i 2009-undersøkelsen.

Få kommuner har en målsetning om å øke andelen ansatte med innvandrerbakgrunn i kommunen

Det er ganske få ledere som oppgir at kommunen har en målsetning om å øke andelen ansatte med innvandrerbakgrunn i kommunen, forankret i en kommuneplan, et politisk vedtak eller lignende. I år svarte 17 % positivt på spørsmålet, mot 24 % i 2009.

Samarbeid med frivillige organisasjoner om aktiviteter i introduksjonsprogrammet fungerer godt

I Kommunelederundersøkelsen 2010 stilte vi to nye spørsmål som gikk på samarbeid med frivillige organisasjoner. Over halvparten av lederne, 56 %, oppgir at kommunen deres har samarbeid med frivillige organisasjoner om aktiviteter for deltakerne i introduksjonsprogrammet. I kommuner med under 5000 innbyggere er det 46 % som har denne type samarbeid. I større kommuner er dette mer utbredt; i

kommuner med 15 000 innbyggere eller flere er det 74 % som svarer at de samarbeider med frivillige organisasjoner om dette.

De fleste, 76 %, vurderer samarbeidet som godt.

Flere enn tidligere opplever at samarbeidet med IMDi fungerer godt

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) veileder kommuner i arbeidet med bosetting og integrering av innvandrere. Halvparten av lederne opplever kommunens samarbeid med IMDi som nokså eller svært godt. 16 % svarer "verken godt eller dårlig" på spørsmålet. Bare 2 % betegner samarbeidet som dårlig.

18 % svarer "vet ikke", mens 15 % mener at spørsmålet ikke er aktuelt for dem siden kommunen deres ikke har hatt samarbeid med IMDi. Det er stort sett ledere fra IMDI Vest, Midt-Norge og Nord som meldte at de ikke har hatt samarbeid med IMDi.

For resultater brutt ned på IMDis regioner, se tabell i Kommunelederundersøkelsen 2010-rapport, s. 56.